ΕΤΟΣ 10ον — Ρέθυμνον 4 Ἰανουαρίου 1923 — ΑΡΙΘΜΟΣ 651

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ

Διὰ Κρήτην ἐτήσια δρ. 25
» Ἑλλάδα » » 30
» Ἀμερικὴν » δολ. 7

Διὰ Ἐπαρχίας, Δήμους, Μονὰς, Τραπέζας, καὶ Ἀρχὰς ἐτήσια δρ. 50

ΚΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Β. Σ. ΚΑΛΑΪΖΑΚΗΣ | Τιμὴ ἑκάστου φύλ. λεπτὰ 50

Ἡ ἐφημερίς μας εὐχεται εἰς τοὺς ἀναγνώστας καὶ συνδρομητὰς αὐτῆς εὐτυχισμένον τὸ νέον ἔτος 1923.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ 1923

Τὸ νέον ἔτος εὑρίσκει καὶ πάλιν τὴν Ἑλλάδα μακρὰν ἀπὸ τὴν ποθητὴν εἰρήνην παρὰ τὰς ἐλπίδας καὶ προσδοκίας τὰς ὁποίας εὐλόγως εἶχε δημιουργήσει ἡ ὑπογραφὴ τῆς τελευταίας συνθήκης τῶν Σερβῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπραγματοποιοῦντο αἰώνων ὄνειρα καὶ πόθοι ὡς καὶ ἡ ἐθνικὴ καὶ Κρατική μας ἑνότης. Τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα τῶν δέκα ἐτῶν θυσιῶν εἰς αἷμα καὶ χρῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ὅλον τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἡ μεγάλη πολιτικὴ μορφὴ τοῦ ὑπερόχου πολιτικοῦ, ὅστις καὶ σήμερον διεξαγάγει ἐν Λωζάνῃ ἕνα γιγαντιαῖον ἀγῶνα πρὸς περισυλλογὴν τῶν ἐρειπίων τῆς Ἐθνικῆς καταστροφῆς, ἀνετράπησαν κατὰ τὸν μᾶλλον ὀδυνηρὸν τρόπον διὰ τῆς ψήφου τῆς 1ης Νοεμβρίου τοῦ 20. Ἐν ἀντίθετον ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ἡμέρας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πενθιμωτέραν σελίδα τῆς ἱστορίας μας, θὰ συνεπλήρουτὸ ἔργον τοῦ Ἐθνικοῦ μεγαλείου ἡ δὲ Ἑλλὰς τῶν πέντε θαλασσῶν οὐσιαστικῶς κυρίαρχος τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, μὲ τὴν εὐρείαν Βαλκανικὴν καὶ Μικρασιατικὴν πολιτικὴν της, μὲ δορυφόρον τὴν διοργανουμένην αὐτόνομον τοῦ Πόντου Πολιτείαν ἐν μέσῳ τοῦ ἐκμάζοντος Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ της, θὰ εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ ἐπιδοθεῖ εἰς τὴν μεγάλην ἐκπολιτιστικὴν αὐτῆς πολιτικὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Πλουσία εἰς ἐθνικὴν ἀκμὴν, εἰς φρόνημα, εἰς πίστιν Ἑλληνικὴν μετὰς ἀνθούσας οἰκονομικῶς νέας ἐπαρχίας της, κατέλαβεν ἀληθῶς περίβλεπτον θέσιν οὐ μόνον ὡς παράγων Βαλκανικὸς, ἀλλὰ καὶ ὡς σύμμαχος τῶν Μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν Συνάμεων, μεθ' ὧν συνεπολέμησε κατὰ τὸν τρομερὸν παγκόσμιον πόλεμον πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν κοινῶν ἰδεωδῶν.

Τὸ κολοσσιαῖον ἐθνικὸν ἔργον τοῦ Μεγάλου πολιτικοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν συνίστατο κυρίως μόνον εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς Μεγάλης Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν ταπείνωσιν τῶν δύο προαιωνίων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὅτι τὴν τοιαύτην Ἑλλάδα ἠσφάλιζεν ἕνας ὁλόκληρος κλειὸς συμμαχιῶν καὶ συνθηκῶν, ὥστε τὰ ἐθνικά μας ζητήματα νὰ θεωρῶνται ζητήματα Ἑλληνοσυμμαχικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ ὑποθέσεις ἀφορῶσαι ὅλους τοὺς συμμάχους τῶν ὁποίων τὴν ὑπογραφὴν ἔφεραν αἱ ἱστορικαὶ συνθῆκαι τοῦ Νεϊγὺ καὶ τῶν Σεβρῶν.

Ἀτυχῶς εἰς Βασιλεὺς ἐπιλήσμων τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους, οὗτινος κακῇ τῇ μοίρᾳ ἔτυχεν ἀνώτατος ἄρχων, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ὁλόκληρος λαὸς εἶχε στηρίξει τόσας ἐλπίδας, ἔταξεν ὑπεράνω τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ τῆς γαλήνης καὶ ἠρεμίας τοῦ λαοῦ, τὰ ἴδια πάθη καὶ τὰ ἰδιαίτερα προσωπικὰ καὶ ἀτομικὰ συμφέροντα. Ἐν ᾧ ἐγνώριζεν ὅτι λόγῳ τῆς πολιτικῆς του, πολιτικῆς ὄχι μόνον ξένης πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἀληθές ἐθνικὸν συμφέρον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Παγκοσμίου πολέμου, ἤτο μισητὸς εἰς τὰς Κυβερνήσεις καὶ τοὺς λαοὺς τῶν Συνάμεων τῆς Ἀντάντ καὶ ὅτι κατ' ἀνάγκαιαν συνέπειαν ἡ παλινόρθωσίς του θ' ἀπέβαινε καταστρεπτικὴ διὰ τὸ Ἔθνος, δὲν ἐδίστασε νὰ προκαλέσῃ τὸ γνωστὸν δημοψήφισμα τῆς ἐπαναφορᾶς του εἰς τὸν Θρόνον ἀφορμῆς καὶ αἰτίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀσκηθεῖσαν ἔκτοτε πολιτικὴν τῶν αὐλοδούλων Κυβερνήσεών του, ὅλων τῶν ἐθνικῶν ἐρειπίων καὶ καταστροφῶν τὰς ὁποίας θρηνοῦμεν σήμερον. Περιστοιχιζόμενος ἀπὸ ἀναξίους τοῦ ὀνόματος αὐτῶν πολιτικοὺς, τυφλώττοντας πρὸ τῶν μεγίστων ἐθνικῶν κινδύνων, καὶ ἐκλαμβάνοντας ὡς σκοπὸν καὶ προορισμὸν τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν σταδίου τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν φιλοδοξιῶν καὶ συμφερόντων ἑνὸς οἰκτροῦ Βασιλέως, ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ἱεροτέρων συμφερόντων μιᾶς ὁλοκλήρου Φυλῆς, ὡδήγησε τὸ Ἔθνος ἀπὸ καταστροφῆς εἰς καταστροφὴν, ἀπὸ ἀτιμώσεως εἰς ἀτίμωσιν Ἐθνικὴν καὶ ὄλεθρον οἰκονομικὸν ἐπιστέγασμα τῶν ὁποίων ὑπῆρξε τὸ ξερίζωμα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν τοιαύτην τῆς Βορείου Ἠπείρου καὶ τῶν Δωδεκανήσων.

Ἡ Ἐπανάστασις ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπήλλαξε τὴν χώραν τοῦ ἀναξίου Βασιλέως της ἤδη δ' θάνατος ὁριστικῶς πλέον, ἐπίσης δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιλήσμονας τῶν καθηκόντων αὐτῶν πολιτικοὺς ἄνδρας, διὰ τιμωρίας ἀνοικτίρμονος, ἐπιβεβλημένης ὅμως ἀπὸ τὴν ὑψηλοτέραν ἰδέαν τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ ἀπὸ τὸ βαθύτερον αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης. Ἡ τιμωρία των ἀποτελεῖ εἶδος ἠθικοῦ ἐξαγνισμοῦ καὶ δίδαγμα αὐστηρὸν διὰ τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν διστάζουσι χάριν ἰδίας φιλοδοξίας καὶ συμφερόντων ἀτομικῶν νὰ διακυβεύωσιν ὕψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα ὡς καὶ τὸ μέλλον μιᾶς Φυλῆς.

Εὐτυχῶς ἡ Ἐπανάστασις ὄχι μόνον ἀνέκοψε τὸν δρόμον τῆς Ἐθνικῆς καταστροφῆς, ἀλλ' ἐτόνωσε τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν, ἀνεπτέρωσε τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ, τείνει δὲ εἰς τὸ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τοὺς κόλπους τῶν Βαλκανικῶν καὶ Εὐρωπαϊκῶν Συμμαχιῶν της πρὸς περίσωσιν, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ περισωθῇ πλέον ἐκ τοῦ μεγάλου ἔργου τὸ ὁποῖον τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων εἶχε καταλίπει ὅταν τὸ διεδέχθη εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ παλαιὸς πολιτικὸς κόσμος. Παραλλήλως πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἀνασύνταξιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων ἡ Ἐπανάστασις βαίνει καὶ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάπλασιν τῆς χώρας διὰ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργηθῇ ἐσωτερικὴ διοίκησις ἀνταξίων λαϊκῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἀποστολῆς Κράτους πολιτισμένου καὶ ἐνηρμονισμένου πρὸς τὰς συγχρόνους πολιτειακὰς ἀντιλήψεις καὶ κοινωνικὰς ροπάς. Ἄνευ ὅμως στρατιωτικῆς ὀργανώσεως καὶ σιδηρᾶς πειθαρχίας Κρατικῆς τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως θὰ συναντήσῃ προσκόμματα εἰς τὴν ἔρσιν τῶν ὁποίων δέον νὰ συντελέσωσι πάντες οἱ πολῖται πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου ἔργου εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὁποίου κυρίως καὶ πρωτίστως ἀποβλέπουσι καὶ ἡ Ἐπανάστασις καὶ ἡ διπλωματικὴ δεξιότης τοῦ Βενιζέλου ὅστις ἀσκεῖ ὅλην τὴν παγκόσμιον ἐπιβολήν του καὶ τὸ μεγάλο παγκόσμιον κῦρός του πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν μεγίστων ἐθνικῶν κινδύνων εἰς τοὺς ὁποίους περιέπλεξε τὴν Ἑλλάδα, ἕνα κατηραμένο πολιτικὸν παρελθόν. Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν νέων τούτων ἐλπίδων χαιρετίζομεν τὸ νέον ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον θέλουσιν ἐξελιχθῇ γεγονότα βαρυσήμαντα διὰ τὴν Ἑλλάδα κυρίως, εὐχόμεθα δὲ ὅπως ὑπὸ τὴν εὐέλπιδα ἐντύπωσιν τῶν γεγονότων λησμονηθοῦν αἱ θλιβεραὶ ἀναμνήσεις ἑνὸς ἀπαισίου καὶ προσφάτου παρελθόντος ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐκινδύνευσε νὰ σαβανωθῇ ὁλόκληρος ἡ Ἑλλὰς, καὶ νὰ σβεσθοῦν ὁλοκλήρων αἰώνων ὄνειρα καὶ πόθοι.

* *
*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΓΚΡΙΝ
Γερμανὸς ποιητὴς

Η ΖΩΗ

—Ἀπάνω σὲ ψηλὲς στοιβαγμένες μπάλες μὲ ἡδονὴ κυτάζει ὁ ἔμπορος, ἐνῷ πλάϊ ἕνας πτωχὸς ψαρᾶς μὲ λύπη μπαλόνει νεῖ τὸ σχισμένο δίχτυ.

— Πολλὰ περήφανα καὶ πλούσια ἐξωπλισμένα πλοῖα βλέπεις ἐδῶ, πολλὰ σάπια ναυάγια ριγμένα ἐκεῖ στὴν ἄμμο!

—Ἐδῶ ὁ λιμένας, ἐκεῖ ὁ Βράχος, κύματα τὴ μιὰ στιγμὴ ψηλά, ἄμποτις τὴν ἄλλην πάλι.

—Λειακάδα ἐδῶ, ἐκεῖ μαυρίλα, σιωπὴ ἐδῶ, τραγούδια ἐκεῖ ἐδῶ ἐπιστροφὴ ἀπ' τὴν πατρίδα, λόγια ἐκεῖ ἀποχωρισμοῦ.

—Καὶ μιὰ φουσκώνουν τὰ πανιὰ καὶ μιὰ χαμηλώνων.

—Δυὸ παρθένες κάθουνται στὸ γιαλό.

—Ἡ μιὰ χύνει δάκρυα μέ σ' στὰ κύματα, ἡ ἄλλη κρατῶντας στεφάνι ρίχνει μέσ' στὰ κύματα ρόδα.

—Ἡ μιὰ βαθειὰ θλίψη ἡ εἰκόνα, ἀναστενάζει μὲ κρύφια τρεμοῦλα.

—«Ὦ θάλασσα, θάλασσα, τόσο ἄγρια καὶ σκοτεινὴ πῶς μοιάζεις τέλεια τὴ ζωή!».

—Ἡ ἄλλη πάλι, ἡ εἰκόνα φωτεινῆς χαρᾶς, εὐτυχισμένη καὶ γελαστὴ ξεφωνίζει.

«Ὦ θάλασσα, θάλασσα, τόσο ἤρεμη καὶ φωτεινὴ πῶς μοιάζεις τέλεια τὴ ζωή.

Τῆς θάλασσας ὁ φλοῖσβος σκεπόζει τῆς χαρᾶς τὸ ξεφώνημα καθὼς καὶ τὸ βογγητό.

— Φεύγουνε τὰ κύματά της, καὶ ἀλλοίμονο, καταπίνουνε μαζὶ καὶ τὰ ρόδα καὶ τὰ δάκρυα.

Εἰς τὰ Τυπογραφεῖα μας ἐκτελεῖται πᾶσα Τυπογραφικὴ ἐργασία.

ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟΝ

Ἀγαπητέ μου Β,

Ἤθελα ἀπὸ καιρὸ νὰ σοῦ γράψω ἀλλὰ δὲν μοῦ ἐδίδετο εὐκαιρία. Εἶχα πολλὲς δουλιὲς καὶ ἔτσι νὰ μὲ συγχωρῆς γιὰ τὴν καθυστέρησιν.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ τέθοια. Αὐτὴ ἡ Μικρὰ Ἀσία πολὺ μου στοίχισε, ἀκόμα δὲν μπορῶ νὰ συνέλθω. Τὴν φρίκην, τὴν ἀπελπισίαν, ἀκόμα τὴν βλέπω σ' τὰ μάθια μου. Ἀκόμα ἀκούω τὰ κλύμματα τῶν μωρῶν τοῦ Ἀφιὸν, τοῦ Οὐσάκ καὶ τόσων ἄλλων χωρίων καὶ ἀκόμα βλέπω τὸν ἀνθρώπινον ἐκεῖνο συρφετὸν, ἐκείνη τὴ μάζα, τὸν κοντορτὸν ἐκεῖνο ποὺ ἑτοίμαζε ἐπὶ δύο σχεδὸν χρόνια ἡ ἡνωμένη φαυλότης νὰ τρέχῃ νὰ διαλύεται, ν' ἀποτελῇ κρύματα καὶ ἀμαγάλματα, νὰ προσκολᾶται νὰ ἀνακατεύεται μὲ τὸν ἄλλον συρφετὸν τοῦ Χατζηανέστη, νὰ φεύγῃ, νὰ φεύγῃ ποῦ εἰς τὸν ὠκεανόν. Ἀκόμα βλέπω τὴν μάννα ἐκείνη, ποὺ μᾶς ἀκολούθησε μαζὶ μὲ ἄλλους ἀπὸ τὸ Οὐσάκ, νὰ βαστᾷ ἕνα μωρὸ στὴν ἀγκαλιά της, ἡ καὶ ἕνα μπόγο στὴ πλάτι, νὰ τρέχῃ ξυπόλυτη, τὴν βλέπω νὰ κουράζεται ... νὰ ζητᾷ βοήθεια (χωρὶς κανεὶς νὰ μπορῇ νὰ τὴν βοηθήσῃ) .. νὰ πετᾷ τὸν μπόγον της.... νὰ πετᾷ τὴν ποτήλια ποὺ εἶχε γιὰ νερὸ... καὶ τέλος νὰ κλαίῃ.. νὰ ὀδύρεται... καὶ ν' ἀφίνῃ τὸ παιδί της... ἀλλὰ ἂς τ' ἀφίσω αὐτὰ, τὰ αἰσθάνομαι βαθειὰ σ' τὴν ψυχήμου, καὶ πολὺ μὲ στενοχωροῦν μὲ καταβάλλουν... Εἶναι ἡ εὐθύνη ποὺ μᾶς βαρύνει, ναὶ εἶναι ἡ εὐθύνη ποὺ τὴν αἰσθάνονται ὅλοι οἱ εὐσυνείδητοι. Γιατὶ ὅλοι παίρομεν ὅλοι εἴμεθα ὑπαίτιοι.. Ἀλλὰ ἂς τ' ἀφίσω αὐτὰ καταλαβαίνω πῶς θὰ σ' ἐκούρασα καὶ νὰ μὲ συγχωρῆς.

Ἤθελα κάτι ἄλλο νὰ σοῦ γράψω ἂν καὶ αὐτὸ εἶναι βαρετὸν, ὅμως ἀναγκάζομαι διότι μοῦ φαίνεται πῶς μ' ἐνδιαφέρει καὶ μένα ὡς Ἑλλαδικὸν. Εἶνε ἡ προκήρυξις, ποὺ εἶδα εἰς τὴν περασμένην Ἐπιθεώρησιν ποὺ ἔλαβα, μερικῶν συναδέλφων ἀπολυθέντων, γιὰ συλλόγους καὶ τὰ λοιπά.

Ἐδιάβασα λοιπὸν τὸ πρόγραμμά των τὸ ξαναδιάβασα τὸ μελέτησα, τὸ σκέπτικα προσπάθησα νὰ βγάλω ζουμί, τίποτα ὅμως. Μὰ σ' τὸ θεό τους, εἶναι ἐποχὴ δὰ γιὰ τέθοια πράγματα, ἢ θέλουν νὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλα Λύγουστιάτικα. Θὰ ἔγραφα πολλὰ ἄσχημα λόγια ἂν ἤξευρα πῶς σκέπτονται θετικὰ καὶ ὄχι ἐπιπόλαια.

Μὰ τί δίκαια θέλουν νὰ ὑποστηρίξουν σήμερον; Δὲν τὸ νοιώθουν πῶς ἡ ὕπαρξίς των κινδυνεύει; Γιατὶ σκέπτονται ἔτσι περιορισμένα, ἔτσι ὑποκειμενικά; Δὲν βλέπουν τὸν κίνδυνον τοῦ Βορρᾶ, ἢ τὸν Κεμὰλ τῆς Ἀνατολῆς; Ἢ νομίζουν ὅτι ἔτσι θὰ τὸν ἐμποδίζουν; Ἐμένα τουλάχιστον δὲν μοῦ φαίνεται ἐποχὴ κατάλληλος γιὰ τέθια πράγματα, διότι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι σήμερα σὲν πρέπει νὰ συνε-

ΑΚΒΡ